

Visszapillantás a papíripari szakmunkás- és technikusképzés évtizedeire

Béres Lászlóné

A hazai papíripar azon iparágak egyike, amelyik mindig is igényelte a megfelelő szakirányú képzettségű munkaerőt a szakmunkás és a technikus képzéséhez kötött munkaterületeken is.

A szakmunkás- képzésről

A második világháború végét követően először az egyes papírgyárakban és feldolgozó üzemekben indult meg a szakmai képzés, tanfolyamok, kihelyezett esti tagozatú osztályok formájában, majd később nappali tagozatú iskolarendszerű képzést is folytattak a nagyobb gyárak.

A Papíripari Vállalat megalakulását és a dunaiújvárosi nagyberuházások beindulását követően született egy elképzelés egy papíripari oktatási központ létrehozásáról Dunaújvárosban. Ennek az lett volna a szerepe, hogy valamennyi papírgyár és feldolgozó üzem részére képezzen szakmunkásokat, nappali tagozaton. Az oktatási központ felépült, de az elképzelés nem valósult meg, mert Dunaújvárostól távoli gyárak körzetéből a korszerű kollégiumi elhelyezés ellenére sem lehetett tanulókat beiskoláztatni.

Az oktatóbázis felépítését követően, 1974-ben az egyes gyárakban folyó képzést beszüntették.

Hirtelen úr keletkezett a képzésben, a meglévő még aktív szakmunkásgárda pedig fokozatosan elöregedett. Szükségessé vált a papíripari szakmunkásképzés újbóli beindítása **nappali tagozaton**.

A 80-as évek végéig a Papíripari Vállalat gyár-egységei a képzés területén önállóak voltak, a gyárak lényegében egymáshoz hasonlóan alakították ki oktatási rendszerüket. Volt felnőtt szakmunkásképzés, helyenként kihelyezett középiskola.

A papíripari szakmai **továbbképzést** a vállalat oktatási osztálya oktatási központként fogta össze és szervezte. Itt történt a szakmunkás-továbbképzés, mes-

terszakmunkás-képzés, művezetőképzés stb. A nagyvállalat felbomlásával ezek a szakmai továbbképzési formák megszűntek. A különbözőképpen átalakult és önállósodott gyáregységek között napjainkban ilyen jellegű kapcsolat már nincs.

Az 1980-as évek elején a nagyobb gyárak újraindították a szakmunkásképzést a cellulóz- és papírgyártó, valamint a papírfeldolgozó szakmákban olyan módon, hogy a szakmai elméleti képzést a gyárak környezetében működő szakképző iskolák látták el (Budapesten, Szolnokon, Dunaújvárosban, Esztergomban, Balatonfűzfőn, Nyíregyházán és Kiskunhalason), a gyakorlati oktatást pedig a gyárak.

Az iparág akkori létszámgigényeinek megfelelően 30-35 fős osztályokat iskoláztak be.

A képzés sikeres volt, amint azt az évenként megrendezett szakmai tanulmányi versenyek és a későbbi munkáltatók is bizonyították. 1990-ban a két szakmát „Papírgyártó és feldolgozó” megnevezéssel összevonták.

1998-ban a Nemzeti Alapterv (NAT) bevezetésekor az addig három éves képzési időt négy évre emelték, így most csak a negyedik évfolyamon történik a szakmai elméleti tárgyak oktatása és az üzemi gyakorlati képzés is.

A rendszerváltást követő években szinte teljesen megszűnt az iskolarendszerű felnőttképzés esti vagy levelező oktatás formájában, és ezzel egyidejűleg a nappali képzésben résztvevő – a papírgyártó és feldolgozó szakmát választó – tanulók száma is drasztikusan csökkent. Ez utóbbi magyarázható a jelenlegi demográfiai helyzettel, másrészt pedig azzal a közhangulattal, amelyet a folyamatos létszámcsökkenések és gyárleállítási kilátások befolyásolnak.

Jelenleg már csak Csepelen és Dunaújvárosban sikerül, esetenként Nyíregyházán is néhány tanulót beiskoláztatni.

Mindezek következtében a papíripari üzemekben növekvő mértékben jelentkezett a szakirányú végzettségű dolgozók hiánya. Ezért a gyárak kénytelenek voltak papíripari szakképzéssel nem rendelkező munkavállalókat alkalmazni.

Az adott helyzetben az egyetlen lehetséges megoldást a **távoktatás** formájában történő képzés jelentette

– az osztrák papíripari képzési centrumban (Steyrermühl) alkalmazott módszer alapján. Ennek a képzésnek a megszervezését és lebonyolítását a Papíripari Kutatóintézet Kft. vállalta fel [1].

A PKI szervezésében ellátogathattak a papírgyárak és feldolgozó üzemek érdeklődő személyzeti vezetői Steyrermühlbe, ahol az oktatási centrum akkori igazgatója, *dr. Konrad Münch* úr adott részletes tájékoztatást a távoktatásos formában történő képzés lényegéről.

A hallottak és tapasztaltak eredményeként 1995-ben megkezdhettük a távoktatásos Papírgyártó- és feldolgozó szakmunkásképzést, amely akkorra már az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) a 31 5243 05 azonosító számot viselte.

Ez az oktatási forma – kímélve munkaidőt is – lehetőséget ad a második szakma megszerzésére.

A képzés időtartamát 18 hónapban határoztuk meg. Ennek megfelelően dolgoztuk ki az oktatócsomagokat és alakítottuk ki a szükséges konzultációk számát is.

A képzésbe bekapcsolódtak a Dunapack Rt. gyáregységei, a Diósgyőri Papírgyár Rt., a Füzfői Papír Rt., a Piszkei Papír Rt., a Szentendrei Papírgyár Rt., a Neusiedler Szolnok Papírgyár Rt., a RONDÓ Hullámkartongyártó Rt., a TETRAPACK Kft., a Hartmann Bábolna Kft., és a DUROPACK-Starpac Kft. fűzesabonyi gyára is.

A távoktatással kapcsolatos tapasztalataink jók, a tanfolyam résztvevőinek lemorzsolódása nem éri el az iskolarendszerű nappali tagozaton résztvevőkéit.

Eddig 138 fő fejezte be tanulmányait ebben a képzésben és tett sikeres szakmai vizsgát.

Jelenlegi tanfolyamunknak 30 résztvevője van.

A mesterképzésről

Sürgetővé vált a papírgyártó és a papírfeldolgozó mesterképzés beindítása is, elsősorban a kulcsfontosságú munkakörök betöltéséhez (pl. gépvezető, anyagelőkészítő vezető). Ezzel a képzéssel a jelenleg tapasztalható technikushiányt is pótolni lehet.

A képzés megszervezését ezúttal is a PKI vállalta, a szakmunkásképzés kedvező tapasztalatai alapján.

A képzés iránti igényt és az eredményességet bizonyítja, hogy 2002-ben és 2004-ben 34 papírgyártó mester oklevelet és 13 papírfeldolgozó mester oklevelet adhatunk át a sikeres mestervizsgázóknak, akik a Dunapack Rt. Csepeli- és Dunaújvárosi Csomagolópapírgyárának, Dunaújvárosi- és Nyíregyházi Hullámtermékgyárának, a Neusiedler Szolnok Papírgyárának és a Dunaújvárosi Cellulózgyárnak a dolgozói voltak [2].

A technikusképzésről

A papíripari technikusképzés – nappali tagozaton – 1954-ben indult meg a Than Károly Vegyipari Szakközépiskolában, ahol az esti tagozaton már ezt megelőzően is folyt felnőttképzés. A fővárostól távoli gyárak tanulni akaró dolgozói pedig levelező tagozaton szerezhettek technikus képesítést.

A nappali tagozatra történő beiskolázás országos jellegű volt. Később, amikor a technikumok szakközépiskolákká alakultak, Szolnokon és Dunaújvárosban is indítottak papíripari szakközépiskolai osztályokat.

A szakközépiskolai érettségi bizonyítvány nem volt egyenértékű a korábbi technikus oklevéllel, ezért az iparban elhelyezkedő volt szakközépiskolások két év szakmai gyakorlati idő elteltével egy felkészítő tanfolyam elvégzését követően jelentkezhettek technikus-minősítő vizsgára.

Az érettségizett papírgyártó, ill. feldolgozó szakképesítéssel rendelkező szakmunkások is lehetőséget kaptak a technikus végzettség megszerzésére, de nekik előzőleg különbözeti vizsgát is kellett tenniük.

Ez az időszak volt a papíripari középfokú szakmai képzés aranykora.

A rendszerváltást és a gyárak privatizációját követően csökkent az érdeklődés a technikusképzés iránt is, mind az beiskolázandó tanulók, mind az üzemek részéről. Ennek eredményeként meg is szűnt a technikusképzés.

Eurokonformitás

Az Európai Unió előírásainak eleget téve az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakmák számát Magyarországon a korábbi nyolcszáz feletti számról négyszázra kellett csökkenteni. Szerencsénkre a Dunapack Zrt. presztízsenek köszönhetően a papírgyártó- és feldolgozó szakképesítést sikerült megmenteni, de a papíripari technikusképzés nem kapott lehetőséget a OKJ-ben maradásra.

Jelenleg ennek a valamivel több mint négyszáz szakmának – így a papírgyártó és feldolgozóknak is – folyik a korszerűsítése (u.n. Eurokonformitása).

Irodalom

[1] *Béres Lászlóné*: A távoktatás jövője a papíripari felnőttképzésben

Papíripar XXXVIII (3) 105 (1994)

[2] *Béres Lászlóné*: Sikeres szakmai vizsgák a távoktatásos felnőttképzésben

Papíripar XLVIII (6) 249 (2004)